

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

[Lectio I. De ingressu Christi in Hortu[m], & ejus orationis tristitia]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

sordidissime & flagitiosissime. Et hoc Dominus Discipulis, alii exhibere, cordi figentes illud non ignorabat, dicente Evangelista: Sciebat enim postremum eius monitum: Exemplum dedi vobis, quisnam esset qui traderet eum, propterea dixit, non ut quemadmodum feci, sic & vos faciatis. Vnde B. Laurentius Iustinianus sic exclamatur: O humana estis mundi omnes.

Exempla eorum qui Christum in lotionem imitati sunt.

Exemplum Christi Domini pedes suorum Discipulorum lavantis, Summus Pontifex (qui eius vices gerit in supremo fastigio dignitatis) ad duodecim pauperum pedes solet sese abicere, & illos lavare ac tergere. Similiter & Cardinales (qui sunt veluti Carthages terre super quos posuit Dominus orbem) exemplum eiusdem Domini sequentes Romæ Hospitalia invisunt, & egenis, agrisque humillime pedes abluunt. Vnde alibi diximus. hac humilitate commotum quendam Polonum Ministrum Lutheranum post viginti tres annos ministrum sui sathanici Romæ veram fidem amplectum esse, publicè abjurato Lutheri errore, anno Iubilæi, 1575.

V. hist. h. a. in tr. de l. ebl. lect. 2.

Sic S. Otualdus Vigornienfis Episcopus in Anglia emoritur lavans pedes pauperum, recitansque in illa lotionem quindécim Psalmis gradualibus pro more suo.

S. Ludovicus Rex Galliarum idem peragebat officium magna pietate invisens hospitalia. & manus seipso decoratas ad pauperum & agrorum sordes diluendas adiciens.

Similia reperies de S. Radegunde Regina, de S. Elizabetha filia Regis Hungariæ, & plerisque sanctis sublimi dignitate, vel Ecclesiastica, vel seculari præminentibus, qui sibi honori dixerunt officium à Christo primitus præstitum

Laurentius Iustinianus sic exclamatur: O humana estis mundi omnes. **Pudor superbia!** O altitudinis terrena confusio singularis, videre Dei Filium aquam infundere, res fundere, pedum pulverem abluere, linteos extergere, atque singulorum pedibus oscula imprimere dulcissima charitatis? Et quis post hanc submissionem superbiat & dicat: Maior illo sum, qui suorum subternitur pedibus? Hæc ille.

Oblecro, Domine, per misericordiã, per quã in hunc mundum pro nobis descendisti, per humilitatem, quam verbo & exemplo docuisti, per dilectionem, quam maxime in fine declarasti, per candidum linteum, quo præcinctus fuisti, per amorem illam lotionem, quam pedibus discipulorum impendisti, ut omnibus qui ad mensam tuam præcedunt accedere, puritatem dones, humilitatem, amorem, ut illis lavas caput & pedes, cor & manus, purificando intentionem, cogitationes, affectus, operas; sicque dignè corpori & sanguini tuo communicent, & cum electis partem accipiant, hic gratiæ & spiritus in confortio & convivio tuo, ac postmodum partem gloriæ & hæreditatis in regno tuo. Fac ut nullus hic Iudas assistat, nullus impius, nullus immundus, nullus sacra mysteria polluens. Sed sint omnes veri tui Discipuli, sint mundi omnes, sint uniti tibi vera fide, vera charitate, donec uniantur perfectissime æterni amoris.

Cōclusio

TRACTATUS VII. LILIVM INTER SPINAS SIVE DE PASSIONE DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI.

LECTIO I.

Christus in fine vite amore plenus.

Sed quomodo Dominus ignitam suã charitatem demonstravit, præsertim id fuit in fine vite. Tunc enim se maxime prodidit amor eius, & in operibus, & in verbis. In figura huius rei, iustus est olim Moyse ad oram tunicæ summi Sacerdotis appendere mala punica, ex hyacintho, & purpura & cocco bis tincto, mixtis in medio tinnabulis aureis. Et hac veste vestitus erat Sacerdos in officio ministerii sui, ut audivatur sonitus, quando egreditur & egreditur sanctarii in conspectu Domini. Quæ est ora tunicæ Sacerdotalis, nisi extrema tempora vite Domini Iesu Christi? Quæ sunt mala punica, nisi ignea & fulgidissima charitatis eius iocunda? Quæ sunt tinnabula, nisi resocãtia undiq; a lectione eius postrema verba, quibus discipulos suos instruxit & nos in ipsis? Sive ergo ingreditur cœnaculum illud grande, quasi templum, ut se offerat in cruciã & mysticè post Agni immo-

Exod. 28.

Ingressus est Iesus.

lacionem: sive egreditur, ut in hortu procedat, rãquam locum electũ, in quo vultur Patris se sistat cruentè, totus est amore circumdatus, quasi malis punicis & tinnabulis in extremitate vestis suæ Sacerdotalis. Decet autem nos audire hæc tinnabula attentis mentis auribus, & mala illa punica considerare, & purpuram, & hyacinthum, ac coccum gemina charitate tinctũ. Quapropter & Evangelistarum verba, hæc de re ponenda sunt quia omnia mysterio plena. Sic incipit S. Iohannes: **Egressus est cum discipulis suis trans Torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem intravit, & discipuli**

Ioan. 18.

Egressus est: inquit Evangelista. Sed unde egressus? Vtique de civitate illa Ierusalem, quam paucis ante diebus paterno deplorat affectu, ubertim fluentibus lacrymis ejus miserescens: nunc autem sanguineis eam lacrymis est deploraturus, non solum ex oculis, sed toto de corpore eius promanantibus. Quando verò egressus est? In

I. Egressus de civitate Ierusalem.

In fine diei egressus est, qui terminus lucis aderat miseranda illi populo, ipso egrediente qui est lux lucis, & fons luminis. Noctem ergo reliquit & tenebras, discedens ab eis, quia ipsi fuerunt rebelles luminis, & nescierant vias eius, & non sunt reversi per sentias eius.

2. Egressus est, de gradibus illo cenaculo, in quo Agnum comederet, siue imponens veteri Legi, & Sacrificio. Et ante egressum cecinit hymnum, teste Matthæo. Quod verò hymnum: Hymnum, in exitu Israel de Ægypto, quem seiebant Hebræi canere post esum Agni, ut testatur nonnulli interpretes ut Paulus Burg, & alii. Hæc nempe postrema fuit vox laudis; vox gratiarum actionis, egressa vox ad mortem preperantis, postquam in epulo illo non solum Agnum legalem, sed etiam seipsum in potum & cibum dederat, animum eis relinquens consummata dilectionis, testamentum novi fœderis, pignus æternæ hereditatis. O cæcum? & egressum consideratione dignum? quia abiit ut novum fœdus sanguine suo confirmaret, ut redemptionis opus consummaret, ut voluntatem Patris perficeret; quod quidem sæpe dixerat esse cibum suum, quem in delictis & deliciis habebat.

3. Quoniam portus egressus est? Trans torrentem Cedron, inquit Evangelista. Hic medius erat inter Hierusalem & Montem Oliveti. Hunc transiit erat David mortuus, pedibus suis, operto capite egressus è Hierusalem, fugiens Absalonem. Etiam ex tunc præcellerat figura, quæ modo in Christo adimpletur. Debebat adimpleri quoque prophetia ejusdem dicitur: De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput. Torrentem ergo transiit, sed & transiit iste mysterio non caret, quia per torrentem amarissimum & turbidissimum variarum peccatorum, & passionum transiit, ut in aqua angustiarum & mororis, ut abunde bibat, & amaritudinem perferat acerbissimè, humilieturque profundissimè; sed postmodum exaltabit caput sublimissimè, superatis omnibus angustiis, omnibusque hostibus suis in triumphum ductis coronabitur gloria & honore.

4. Denique egressus est, & abiit in Hortum, tamquam in campum certaminis contra Satanam, Mortem, Infernum. Egressus est, & abiit in Hortum, ut satisfaciatur pro crimine in horto commissio: ut ubi mors orta est ibi oriatur & vita; & ubi Adam primus est devictus à Diabolo, ibi superetur à Diabolo ab Adam secundo. Egressus abiit in hortum, in quem solitus fuit nocte secedere ad orandum, postmodum diem pendere totum doctrinam impendisse: Egressus ibat secundum consuetudinem in montem Olivetum. Voluit nempe auspiciari P. sionis & Redemptionis mysterium ab oratione in horto & loco secreto, ut doceat nos in angustiis & mororibus Patrem accedere cum solitudine, at non sine cordis solitudine.

5. Cæterum, Egressus est, non sine puelle suo grege Rational. Evang.

ge Pastor ille bonus, magis illius sollicitus quam sui. Dicitur enim cum discipulis, ait S. Lucas: Et introiit in Hortum cum Discipulis, inquit Joannes secutus sunt undecim, omnes scilicet præter filium perditionis, qui iam abierat Satana instigante, & verbo Domini quodammodo est expellente, dum dixit: Quod facis, fac citius. Abierat, inquit, ut scelus suum consummaret, & venditæ mercis pretium reciperet. Hic solus abierat, cæteros in finem usque dilexit, fovit, instruxit, consolatus est, & exhortatus sermone sententibus amotis pleno; præmonuit de instante turbine, ut cautos redderet; ac Patri commendavit affectu tenerrimo. Itaque secuti sunt hi, & in Hortum cum eis introiit. Sequamur & nos cum si de eius esse volumus discipulis. Sequamur milites Ducem, oves Pastorem. Tres tamen specialiter adsumpti, quos glorie sue conficiet in monte Thabor fecerat, qui que promiserant se posse bibere calicem quem ipse bibiturus erat. Petrus enim dixerat: Etiam si oportuerit me mori tecum, nõ te negabo. Joannes autem & Joannes puerum interrogavit: Possunt bibere calicem quem ego bibiturus sum? Respondit: Possunt: Hos, tamquam fortiores & familiaritate sibi junctos, nunc specialiter assumit, cæteris dicit: Sedete hic, donec vadam illuc, & oram. Cupit eos sedere, hoc est, nõ moveri ut nec loco, sic nec animo. Cupit, ut sedeat in tranquillitate, nec turbentur mente, jam instante reuratione. Quasi eis rememoraret, & diceret illud sapientis: Si spiritus potestatem habentis ascendit super te, nõ dimittas locum tuum. Hoc ei erat in votis, ut sicut in omnibus tentationibus secum permanerent, Luc. 22. sic & nunc permanent. Prævidebat tamen mox dispergendos, & in Passione sus scandalum passuros, ac morte perturbandos, sauciant dolores. Hoc certe cor eius amarissimum, in vitis præfuciat, simul cum naturali mortis imminentis horrore.

Idem cepit contristari & maestus esse & advere & pa- vere, hoc est, variâ eamque intus afflictionem pati. Quam quidem afflictionem etiam corpore extrinsecus præferebat & facie, totus impallecens & cõcremescens: specialibusque verbis his tribus discipulis eam manifestat, quia eos elegerat ut testes humanæ suæ infirmitatis & mororis iuxta Montem myrrha, & Collem thuris; sicut antea elegerat testes glorie & divinitatis in Monte Thabor, sive in Monte Luminis. Dixit ergo eis: Tristis est anima mea usque ad mortem. Quod quidem verum erat, tum quia cum tanta invasit tristitia, ut vel sola mortem inferre valeret: tum quia illa tristitia usque ad mortem erat permanens, sine ulla immutatione aut solatii admisione. Quapropter Theologi dicunt eam fuisse summam intensionem & extensionem quæ homo habuit. Extensivè verò, quia perduravit usque ad instantis mortis, & replevit omnes potentias animæ Christi, intellectum, voluntatem, memoriam; ita ut possit dicere cum

Luc. 22. Egressus est, non sine puelle suo grege Rational. Evang.

Idem cepit contristari & maestus esse & advere & pa- vere, hoc est, variâ eamque intus afflictionem pati. Quam quidem afflictionem etiam corpore extrinsecus præferebat & facie, totus impallecens & cõcremescens: specialibusque verbis his tribus discipulis eam manifestat, quia eos elegerat ut testes humanæ suæ infirmitatis & mororis iuxta Montem myrrha, & Collem thuris; sicut antea elegerat testes glorie & divinitatis in Monte Thabor, sive in Monte Luminis. Dixit ergo eis: Tristis est anima mea usque ad mortem. Quod quidem verum erat, tum quia cum tanta invasit tristitia, ut vel sola mortem inferre valeret: tum quia illa tristitia usque ad mortem erat permanens, sine ulla immutatione aut solatii admisione. Quapropter Theologi dicunt eam fuisse summam intensionem & extensionem quæ homo habuit. Extensivè verò, quia perduravit usque ad instantis mortis, & replevit omnes potentias animæ Christi, intellectum, voluntatem, memoriam; ita ut possit dicere cum

Idem cepit contristari & maestus esse & advere & pa- vere, hoc est, variâ eamque intus afflictionem pati. Quam quidem afflictionem etiam corpore extrinsecus præferebat & facie, totus impallecens & cõcremescens: specialibusque verbis his tribus discipulis eam manifestat, quia eos elegerat ut testes humanæ suæ infirmitatis & mororis iuxta Montem myrrha, & Collem thuris; sicut antea elegerat testes glorie & divinitatis in Monte Thabor, sive in Monte Luminis. Dixit ergo eis: Tristis est anima mea usque ad mortem. Quod quidem verum erat, tum quia cum tanta invasit tristitia, ut vel sola mortem inferre valeret: tum quia illa tristitia usque ad mortem erat permanens, sine ulla immutatione aut solatii admisione. Quapropter Theologi dicunt eam fuisse summam intensionem & extensionem quæ homo habuit. Extensivè verò, quia perduravit usque ad instantis mortis, & replevit omnes potentias animæ Christi, intellectum, voluntatem, memoriam; ita ut possit dicere cum

Idem cepit contristari & maestus esse & advere & pa- vere, hoc est, variâ eamque intus afflictionem pati. Quam quidem afflictionem etiam corpore extrinsecus præferebat & facie, totus impallecens & cõcremescens: specialibusque verbis his tribus discipulis eam manifestat, quia eos elegerat ut testes humanæ suæ infirmitatis & mororis iuxta Montem myrrha, & Collem thuris; sicut antea elegerat testes glorie & divinitatis in Monte Thabor, sive in Monte Luminis. Dixit ergo eis: Tristis est anima mea usque ad mortem. Quod quidem verum erat, tum quia cum tanta invasit tristitia, ut vel sola mortem inferre valeret: tum quia illa tristitia usque ad mortem erat permanens, sine ulla immutatione aut solatii admisione. Quapropter Theologi dicunt eam fuisse summam intensionem & extensionem quæ homo habuit. Extensivè verò, quia perduravit usque ad instantis mortis, & replevit omnes potentias animæ Christi, intellectum, voluntatem, memoriam; ita ut possit dicere cum

Egressus est cum grege pastor. Luc. 22. Joan. 13. Ibidem. Luc. 22. Joan. 13. Ibidem. Luc. 22. Joan. 13. Ibidem.

Christus eras discipulos suos speciales assumpti. Luc. 22. Joan. 13. Ibidem.

Idem cepit contristari & maestus esse & advere & pa- vere, hoc est, variâ eamque intus afflictionem pati. Quam quidem afflictionem etiam corpore extrinsecus præferebat & facie, totus impallecens & cõcremescens: specialibusque verbis his tribus discipulis eam manifestat, quia eos elegerat ut testes humanæ suæ infirmitatis & mororis iuxta Montem myrrha, & Collem thuris; sicut antea elegerat testes glorie & divinitatis in Monte Thabor, sive in Monte Luminis. Dixit ergo eis: Tristis est anima mea usque ad mortem. Quod quidem verum erat, tum quia cum tanta invasit tristitia, ut vel sola mortem inferre valeret: tum quia illa tristitia usque ad mortem erat permanens, sine ulla immutatione aut solatii admisione. Quapropter Theologi dicunt eam fuisse summam intensionem & extensionem quæ homo habuit. Extensivè verò, quia perduravit usque ad instantis mortis, & replevit omnes potentias animæ Christi, intellectum, voluntatem, memoriam; ita ut possit dicere cum

Idem cepit contristari & maestus esse & advere & pa- vere, hoc est, variâ eamque intus afflictionem pati. Quam quidem afflictionem etiam corpore extrinsecus præferebat & facie, totus impallecens & cõcremescens: specialibusque verbis his tribus discipulis eam manifestat, quia eos elegerat ut testes humanæ suæ infirmitatis & mororis iuxta Montem myrrha, & Collem thuris; sicut antea elegerat testes glorie & divinitatis in Monte Thabor, sive in Monte Luminis. Dixit ergo eis: Tristis est anima mea usque ad mortem. Quod quidem verum erat, tum quia cum tanta invasit tristitia, ut vel sola mortem inferre valeret: tum quia illa tristitia usque ad mortem erat permanens, sine ulla immutatione aut solatii admisione. Quapropter Theologi dicunt eam fuisse summam intensionem & extensionem quæ homo habuit. Extensivè verò, quia perduravit usque ad instantis mortis, & replevit omnes potentias animæ Christi, intellectum, voluntatem, memoriam; ita ut possit dicere cum

Idem cepit contristari & maestus esse & advere & pa- vere, hoc est, variâ eamque intus afflictionem pati. Quam quidem afflictionem etiam corpore extrinsecus præferebat & facie, totus impallecens & cõcremescens: specialibusque verbis his tribus discipulis eam manifestat, quia eos elegerat ut testes humanæ suæ infirmitatis & mororis iuxta Montem myrrha, & Collem thuris; sicut antea elegerat testes glorie & divinitatis in Monte Thabor, sive in Monte Luminis. Dixit ergo eis: Tristis est anima mea usque ad mortem. Quod quidem verum erat, tum quia cum tanta invasit tristitia, ut vel sola mortem inferre valeret: tum quia illa tristitia usque ad mortem erat permanens, sine ulla immutatione aut solatii admisione. Quapropter Theologi dicunt eam fuisse summam intensionem & extensionem quæ homo habuit. Extensivè verò, quia perduravit usque ad instantis mortis, & replevit omnes potentias animæ Christi, intellectum, voluntatem, memoriam; ita ut possit dicere cum

Idem cepit contristari & maestus esse & advere & pa- vere, hoc est, variâ eamque intus afflictionem pati. Quam quidem afflictionem etiam corpore extrinsecus præferebat & facie, totus impallecens & cõcremescens: specialibusque verbis his tribus discipulis eam manifestat, quia eos elegerat ut testes humanæ suæ infirmitatis & mororis iuxta Montem myrrha, & Collem thuris; sicut antea elegerat testes glorie & divinitatis in Monte Thabor, sive in Monte Luminis. Dixit ergo eis: Tristis est anima mea usque ad mortem. Quod quidem verum erat, tum quia cum tanta invasit tristitia, ut vel sola mortem inferre valeret: tum quia illa tristitia usque ad mortem erat permanens, sine ulla immutatione aut solatii admisione. Quapropter Theologi dicunt eam fuisse summam intensionem & extensionem quæ homo habuit. Extensivè verò, quia perduravit usque ad instantis mortis, & replevit omnes potentias animæ Christi, intellectum, voluntatem, memoriam; ita ut possit dicere cum

Solutio

Luc. 22.

Egressus est cum grege pastor.

Rational. Evang.

Ps. 87. Quocumque aspicio, nihil est nisi mortis imago. Et cum Propheta: *Repleta est malis anima mea, hoc est, undique possessa ab acerbissimis pœnis, angustis, doloribus, quoad omnes potentias tristitiæ & doloris capaces.*

Notant hic sancti Patres dicere Christum, *tristem se esse usque ad mortem*, non verò dicere, *tristem se esse propter mortem*, quibus verbis indicari volunt, tristitiam eius non tam ab morte fuisse, quam suam ejus fore mortem, per quam liberatus fuerit a levi, & ipse lætitiâ resurrectionis toto orbe diffusus est. Audi hac de re in eum Augustinum: *Non verò Dominus pati, morique timebat, tertia die resurrectionis, cum gauderet de subitâ Patris. Et esse cum Christo. Non enim fortior est miles, quam Imperator. Miles ergo coronandus non timet mori, et Dominus coronaturus timet mortem? Hæc Augustinus.*

Eliaz. in Mat. 16. Audi & S. Hilarium disserere hac de tristitia dicentem: *Evangelista Christum non propter mortem, sed usque ad mortem tristem fuisse dicit. Interrogo, quid sit tristem esse usque ad mortem? Quia ubi propter mortem in tristitia est, ibi mors causa tristitiæ est. Verò verò tristitia usque ad mortem est, ibi mors non tristitiæ causa, sed finis. Non ergo tibi tristis est, sed illis qui in scandalo per infirmitatem erant futuri.* Hæc Hilarius.

Amb. in Luc. 10. c. 22. Audi & S. Ambrosium, ut in ore trium testium iter hoc verbum. *Tristis erat, non pro sua passione, sed pro nostra dispersione: Percutiam Pastorem, et dispergentur oves gregis Tristis erat, quia non parvulus relinquatur. Pro me doluit, quia nihil habebat pro se quod doleret: Suscepit tristitiam meam, ut mihi suam largiretur lætitiâ, et vestigiis nostris discedente, usque ad mortis arumnâ, ut nos sua vestigiis revocaret ad vitam.* Hæc Sanctus Ambrosius, qui & eodem loco Christum his verbis pie compellat in morte sua agentem. *Dolebas, Domine, non tua, sed mea vulnera, non tuam mortem, sed nostrâ infirmitatem. Infirmitas enim es, sed propter peccata nostra illa infirmitas erat pro me suscepta, mihi proderat, ut eruditio pacis nostra esset in se, et vivore tuo sanaretur nostra peccata.* Denique & de eadem re addit ibidem S. Ambrosius. *Quid mirum si pro omnibus doluit, qui pro uno fecit? Si mortuus pro omnibus daret, qui Lazarum resuscitaturus lacrymas daret? Et forte ita tristis est, quia post illa lætissimum transitu nobis erat ex hoc seculo transeundum, ut mori esset necesse. Deus enim mortem non fecit, nec latatur in perditione vivorum: Et ideo factus est quod ipse non fecit.*

Cui consonat illud S. Augustini de Lazaro dicentis: *Quare stabat mortuum, sed in bene moriturum? Non stabat mortuum, quam suscitabat, sed mortem quam homo peccando sibi comparat. Si enim peccatum non praesisset, mors secuta non foret.* Hæc S. Augustinus contemneret Ambrosio.

An. Chris. sua scit. d. 1. 1. 1. Adveste verò in hac doctrina S. Petrum, eos non negare Christum secundum affectum huma-

num verè mortem percivisse, & ex illa tristitiâ ingentem concepit: Sed significare volunt illam tristitiam & timorem voluntat. Et sumptissime, atque præponderasse in hoc timore & tristitia aultaque ex sua passione obventura erant, tum ob dicitulos fugientes, tum ob Iudeos iracundos, tum ob Christianos postea perfidos: Ita ut maior fuerit tristitia pro peccatis nostris, quam pro morte sua.

Interim non obstante metu, pavore morte, pergit ad locum orationis, *Et avulsus est ab his electis discipulis, quantum est factus lapis.* Non longius, quia eos elegerat ut foret angustia & orationis suæ testem non propius, quia commendabat solitudinem, quoad fieri potest, in oratione, ut in ea liberius profuaret lacryma. Signanter autem dicit Evangelista, & non sine egeria: *Avulsus est.* Quo verbo declarat illius in suis amore, declarat & merorem. Vterque facit ut homo ad hæreticatur naturaliter amicis a quibus solatium mundi ciceret, sed quia docere volebat relicto mundi solatio recurrendum esse secretæ oratione in angustis ad Dei auxilium, ideo avulsus dicitur ab eis. Vbi etas, tunc, O Maria! Nunquid & a te avulsus est dilectissimus filius tuus? Certe non poterat esse immemor rai nes doloris, quo postmodum eras affligenda, & ad intimum usque cordis excruciatâ, dum reciveris eum in manus crudelis impiorum traditurus; hinc dum occurreris sub Cruce fatiscens; hinc dum ad frateris pendenti. In hac ergo consideratione futuri moris & doloris sui atrocissimi, non potuerat non concuti filii peramatis viscera, non potuit, non augeri eius tristitia. fit ided si avulsus dicitur a discipulis progrediens ad anticipandam passionem, multo magis a te avulsus dici potest, qui amore incomparabili tibi erat conjunctissimus.

Dicamus & hic, quod Christus lapis est mysticus, qui avulsus a discipulis quantum est factus lapis mysticus, in hoc campo certaminis percussit Goliathem Tartareum in fronte: Lapis est *abscissus sine manus*, qui in hac oratione mysticam in pedibus percussit statum, hoc est, coram Deo monis potestatem.

Sed videamus orationis eius modum & circumstantias.

Primo quidem, non ei fatis est genua in terram orando ita flectere, ut dicit Beda vestigia eorum in lapide remansisse: sed etiam divina o voluit faciem in terram prosternere profundissima humilitatione, quasi oblitus se filium Dei, seque illum in facies esse coram quo seniores viginti quatuor in facies suas cadunt, *Et adorant viventem in sacula saculo.* Apoc. 5. Sed quia hic peccatorum omnium perloam gerit, & illa expianda in se suscepit, quæ si non foret dignus videre altitudinem cæli præmultitudine iniquitatis humanis suis incumbetis, in terram cum confusione deprimitur: a pertè quoque declarat quàm fit, onus grave peccati, cum quo

Sum h. d. manum inuenerit mortem.

Cur dicitur Christi avulsus a suis avulsus.

Christus lapis mysticus avulsus a suis.

Circumstantias orationis Christi. Præcisi faciem in faciem.

Job. 37. quoniam Lucifer è celo in abyssum; ita ut hoc o- nus, calis quasi are fust, secundum Prophe- ta dictum, sustinere non voluerit: quod & nunc aded gravat Filium, ut eum in terram profectinat, quia supra dorsum eius fabricave- runt peccatores, & iniquitates eorum super- gressæ sunt caput eius, ita ut illud incurvare cogatur, & ponere in pulvere os suum; si foris fu- beris.

Ps. 128. Ter ean- dem ora- tionem reperit. Secundo, hinc fit hæc eius oratio: Pater mihi possibile est, transeat à me calix iste. Sed, ut S. Marcus habet: Abba, Pater, omnia tibi possible sunt transfer calicem hunc à me. Nec sine emphasi est, quod apud S. Mattheum dicit. Pater mi, cum alias Patrem orans solù dicit Pater, aut Pater san- ctè, vel Pater iustus: ad amorè enim nunc & fiducia specialè in angustia seculi excitate videtur, ut se in hoc præbeat exemplum angustiarum. Nò etiam sine emphasi est, quod apud Marcũ dicit: Abba, Pa- ter; ubi utrumque nomen conjugitur idem signifi- ficans. Quapropter & Apostolus utrumque idem nomen conjugit, dicens nos accepisse spiritum, in quo clamamus, Abba, Pater. Cujus rationem a- libi indicavimus.

Rom. 8. Gal. 4. Curser- tio repe- titur. Neque sine mysterio ter eandem orationem re- perit, eandemque vocem. Sic enim voluit nos do- cere in oratione non solum fiduciam, sed & perse- verantiam. Neque enim mox debemus animum despondere, si non exaudimur. Sic & Apostolus ter dicit se Dominum rogasse, ut stimulus car- nis auferetur à se; nec animum abiecit, do- nec celestis ei vox insonuit: Sufficit tibi gratia mea, virius enim in infirmitate perficitur. Sic illas

2. Cor. 12. 3. Reg. 17. ter se expãdit super puerum Suidamitis clamas ad Dominum, ut revertetur anima pueri in eius viscera. Hic ergo numerus ob suam perfectionem convenit absoluta & perseveranti orationi, ideo- que Christus Dominus ter eundem sermonem re- perisse dicitur. Nec tamen solum censendum est jaculatoriam fuisse ejus orationem, ideoque bre- vissimam. Videtur enim fuisse unius circiter horæ, ut propterea exprobrat suis: Non potuisti una hora vigilare mecum? Sic & Sancti paucis verbis orando longam mortam traxisse leguntur magno & perse- veranti affectu ruminando, & inflando in eo quod orabant. Sic Sanctus Franciscus noctes integras in his verbis conterebat: Deus meus, & omnia, Sic Sanctus Augustinus in illis multis horas con- sumebat: Domine, novorim te, novorim me. Quis est quis ego? Sic S. Teresa in illis: Misericordiam Domini in æternũ cantabo. Sic Sanctus Carolus paulo ante mortem in monte Vatallo, (ubi passionis Domini in distinctis stationibus imagines repræsentantur) octo horas cõtinuas insumpsit, ad mortem se præ- parans, & Calicem Domini labiis cordis rumi- nans, confors amoris & amatoris illius effectus, què Dominus in Horto & Monte Oliveri persensit. Quapropter in agnitione extreme lectulo decumbas voluit ad pedes suos appendi imagi-

nem agonizæ Christi, quam fixo & plo semper in- terretur aspectu. In eam oculos finaliter dirigens, simul & animam & vitam in manus & in cor lætu angustiarum tradidit.

Sed, ut ad Christi orationem revertamur, mi- rucerte quod hæc ore: Pater mihi possibile est, tran- seat à me calix iste. An ignoras o benignissime Re- demptor, Patris tui decretum? An fors nefcius es tot Prophetiarum & oraculorũ, quæ in tua debent Passione compleri? An non oblatas es quia volu- isti, & perfecta quidem voluntate? An non hæc tua vox est ad Patrem. Molocantium pro peccato non po- stulasti: tunc dixi. Ecce venio? Uti que in holocau- tum immolatus ad expirationem omnium pec- catorum venisti. Cur ergo nunc hæsitare & vacil- lare videris? Nunquid asseruisti bibiturum Ca- licem hunc, quando filius Zebedæi dixisti: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Ecce certe ni- si tu illum bibas, nemo poterit bibere: non potui- mus sanitatem consequi, qui sumus membra tua, nisi tu, qui caput es, potione sumas pro membris. Bibe ergo, bibe ad sanitatem totius mundi, & amaritudinem ex parte tolle, ut & in tua membra transfuset calix iste per te. Sequentur enim te innu- meri Martyres, de Passione calice bibitari, sed noster te, & per te. Bibe Calicem hunc Passione à Patre tibi præsentatum; longo bibe tractu & hau- stu. Ne restearis, licet plenus sit tot lachrymis, tot opprobriis, tot flagellis, tot spinis. Bibe Cali- cem refertum amarofelle, clavis transigentibus, doloribus acerbissimis, tormentis horribilibus, morte ignominiosissima & dolorosissima. Sic enim decretum est, ut alii post te bibant, & te imi- tentur.

Hæc equidem omnia sciebat Christus, sed vos lebat exprimere affectum humanum & naturalè cum morte, præsertim adeo atroci, repugnantem & intractantem. Caro enim luctabatur adversus spi- ritum; quæ lucta volebat significare, se verè cor- poris sensus, & animi suscepisse affectus. Sed ut spiritum vicisse ostendat.

Tertio subiecit: Non sicut ego volo, sed sicut tu. Dei vo- luntati fiat voluntas tua. De qua voce loquitur Sanct. Iuniani Leo: Hæc vox capitis, salus est totius corporis. Hæc Christus vox omnes Fideles instruxit, omnes Confessores ac- cendit, omnes Martyres coronavit. Nam qui mun- di vultu, quis tentationum turbines, qui passet perse- cutorum superare errores, nisi Christus in omnibus patiens Patri diceret: Fiat voluntas tua? Adit postmodum S. Leo verba ab omnibus ponderanda, & cordi recondenda: Biscant hanc vocem omnes Ecclesia filii, magno pretio redempti, gratis iustificati, & cum adversitas violenta alienius tentationis in- cubaverit, præsiãte potentiissima rationis vocantur, ut superato tremore formidinis, accipient tolerantiam passionis. Quod Sanctus Leo monet, & Christus & docuit verbo & exemplo veri Christiani se di- dicisse, inter tormenta & adversa ostenderunt. Hæc enim facta est exinde vox amatissima Dei

Isa. 62.

Exempla
ss. volu-
tate Dei
se tradit-
um.

Vid. Dre-
xel. in
Helior.
lt. ca. l.

Cur ab
angelo
conforta-
tionem
Christus
accepta-
verit.

Reb. 2.

Angelus
Christo
apparens
quis fua-
rit.

Isa. 52.

amatoribus: *Fater, nō sicut ego volo, sed sicut tu. Fiat voluntas tua.* Propterea etiam Ecclesie suæ hoc nomen novum indidit: *Voluntas mea in ea.* Sic enim habemus apud Isaiam: *Nos ultra vocaberis Derelicta, sed vocaberis, Voluntas mea in ea.*

Sic S. Catharina de Genua quondam in spiritu dixit Dominus. *Ex omnibus sacris eloquiis hanc solum vocem profundamento perfectionis. Fiat voluntas tua.*

Sic S. Gertrudis divinitus inspirata, legit aliquando trecentis sexaginta quinque vicibus hæc eadem verba Evangelica: *Non mea, sed tua voluntas fiat, a manissime Iesu.* Quod etiam sensit Domino plurimum placere. Tota autem sunt dies in anno. Et hoc in praxim Rosarii reformationis propriæ voluntatis à pijs viris jam redactū est. Vide Blossiam in Mōnisti spirituali, cap. 11. et ejus Elucidatorem in postrema totius Operis Blossiani editione, mihi fol. 608 ubi multa de hac voce, *Fiat voluntas tua.* Refert enim ibi, quomodo S. Gertrudi Christus apparuerit, qui secus in dextera sua sanctatem, & in sinistra iustitiam, monebat eam, ut eligeret quæ velle illa vero ab utraque Domini manu se avertebat, dixit: *Domine, ego toto corde desidero, ut nō meā voluntatem respicias, sed tuam benivolentiam in omnibus persequaris.* Hoc laudans Dominus, dixit: *Qui vult ut ad ipsum libere veniam, debet mihi clavam propriam voluntatis resignare. Quod si ex humana fragilitate eam resignare contigerit, mox poeniteat, ac iterato resignet, et suscipiet eam dextera misericordia mea, & deducet eam ad regnum claritatis æternæ.*

Quarto illud adverte: *Apparuit ei Angelus confortans eum in oratione.* Vide quomodo Deus, qui est beatitudo & consolatio Angelorum, quique omnino habet thesauros sapientiæ & scientiæ, à quo Cherubim & Seraphim illuminantur, quasi sui oblectatus, ab Angelo & creatura sua consolationem adimit. Non quod egeret, sed ad instructionem nostram sic voluit fieri, ut veritatem doloris ostendebat. Voluit ergo ipse, qui nō poterat vel nutare, vel vinci à tristitia, nihilominus per omnia fratibus assimilari, nec spernere confortationem per Angelum à Patre missam. Quam autem confortationem & consolationem ei Angelus proposuerit, quis ve ille fuerit non ita certum est. Quidā Michaelē fuisse putant, Primatem cœlestis exercitus, cujus nomen interpretatur, *Quis ut Deus?* Quasi illi diceret illud Isaiæ: *Consurge, cōsurge, induere fortitudinem brachium Domini. Nāquid non percussisti superbum, & vulverasti draconem? Nāquid nō sic casti mare, quāquam abyssi vehementer? Quis tu, ut timeas ad homine mortali?* Animabat ergo eam ad victoriam cum hoste victoriam; quia & impletur Michael olim victoriam reportarat, virtute ejus, de Luciferō, Dracone antiquo. Alii putant fuisse Gabrielē, cujus nomen interpretatur, *Fortitudo Dei.* Ipse annuntiavit ejus adventum Virgini, ac rus diversis horis.

consummatione hebdomadarum in morte Christi nunciatur olim Danieli: & sæpius electus est Nuncius cœlestis in mysteriis Christi incarnatione & mortem concernentibus. Repreñsit etiam ego censendus est Christo deceret Paris, fructum Passionis, necessitatem redemptionis, adimpletionem prophetiarum, vocem iustorum in limbo, liberationem expectantium, restitutionem in cœlo sedium Angelicarum, & restitutionem filiorum Adæ in Paradisum. Olim apparuit Angelus, qui Cherub dicitur, cum gladio flammeo prohibens hominem à Paradiso; hic autem Angelus animavit Christum, ut hunc gladium ejusque aciem & flammam suo extinguat calore, & rursum viam patret ad vitam.

Ceterum, licet Christus admiserit hanc vocem confortantis Angeli, non tamē propterea dolor ei imminutus est, sed potius auctus. Sic & vidimus, quod hi qui lugent mortuos, si eis consolationis verbum exhibetur ad tristitiam inveniunt. Ideo & de Christo subjicitur, quod post confortationem Angeli in agoniam factus, orabat prolixius, quia vere sanguines nostros portasti & non sine sensu doloris est sudavit. *Sicut quæta sanguinis decurrentis in terram. Nō dicit stillas, sed decurrentis, & quidem non solum velles, sed & in terram, ut maledictio ejus expiaret, quam in eam extortierat Dominus propter sanguinem Abelis.* De hac re sic S. Anselmus, in sermone de Passione Domini, *Angustias cordis tui dulcissimi, & amarissime Redemptor, gelitate eam resumere contigerit, mox poeniteat, ac indicabat certissime sudor ille sanguineus, qui orationem iterato resignet, et suscipiet eam dextera misericordia mea, & deducet eam ad regnum claritatis æternæ.*

Itaque dicamus, quod Dominus ingrediens hęc stræ sic voluit fieri, ut veritatem doloris ostendebat. Voluit ergo ipse, qui nō poterat vel nutare, vel vinci à tristitia, nihilominus per omnia fratibus assimilari, nec spernere confortationem per Angelum à Patre missam. Quam autem confortationem & consolationem ei Angelus proposuerit, quis ve ille fuerit non ita certum est. Quidā Michaelē fuisse putant, Primatem cœlestis exercitus, cujus nomen interpretatur, *Quis ut Deus?* Quasi illi diceret illud Isaiæ: *Consurge, cōsurge, induere fortitudinem brachium Domini. Nāquid non percussisti superbum, & vulverasti draconem? Nāquid nō sic casti mare, quāquam abyssi vehementer? Quis tu, ut timeas ad homine mortali?* Animabat ergo eam ad victoriam cum hoste victoriam; quia & impletur Michael olim victoriam reportarat, virtute ejus, de Luciferō, Dracone antiquo. Alii putant fuisse Gabrielē, cujus nomen interpretatur, *Fortitudo Dei.* Ipse annuntiavit ejus adventum Virgini, ac rus diversis horis.

Itaque dicamus, quod Dominus ingrediens hęc stræ sic voluit fieri, ut veritatem doloris ostendebat. Voluit ergo ipse, qui nō poterat vel nutare, vel vinci à tristitia, nihilominus per omnia fratibus assimilari, nec spernere confortationem per Angelum à Patre missam. Quam autem confortationem & consolationem ei Angelus proposuerit, quis ve ille fuerit non ita certum est. Quidā Michaelē fuisse putant, Primatem cœlestis exercitus, cujus nomen interpretatur, *Quis ut Deus?* Quasi illi diceret illud Isaiæ: *Consurge, cōsurge, induere fortitudinem brachium Domini. Nāquid non percussisti superbum, & vulverasti draconem? Nāquid nō sic casti mare, quāquam abyssi vehementer? Quis tu, ut timeas ad homine mortali?* Animabat ergo eam ad victoriam cum hoste victoriam; quia & impletur Michael olim victoriam reportarat, virtute ejus, de Luciferō, Dracone antiquo. Alii putant fuisse Gabrielē, cujus nomen interpretatur, *Fortitudo Dei.* Ipse annuntiavit ejus adventum Virgini, ac rus diversis horis.

Secundus Ramus Myrrha, dici potest Tristitia orta ex apprehensione omnium peccatorum, praeritorum, praesentium, futurorum, quorum ponderabat multitudinem, enormitatem, damnatum aeternum, injuriam Dei infinitam.

Tertius Ramus Myrrha, dici potest Tristitia orta ex consideratione exigui fructus passionis suae erga multos, qui propter caecitatem & ingratitude non erant usuri pretio sanguinis diurni pro se facti, totique exantillatos labores aspernaturi erant.

Quartus Ramus Myrrha, dici potest Tristitia orta ex populi sui reprobatione, post tot beneficia ei impensa, tam antiquitus, quam illo ipso tempore, quo in terris visus est, & cum hominibus conversatus.

Quintus Ramus Myrrha, dici potest Tristitia orta ex praevio scandalo discipulorum, ex perditione Judae ex ceteris est collegio suo & schola: ad deum Maris inae praevius angustis.

Sextus Ramus Myrrha, dici potest Tristitia orta ex consideratione omnium tormentorum, dolorum, afflictionum, quas passuri erant omnes electi. Haec omnia ipse distinctissime noverat, & in his quasi in membris suis patiebatur ex tunc apprehensione vivacissima.

Porro post orationem regressus ad discipulos, quorum haud oblitus fuerat, sed in pectore & corde gestabat. Invenit autem eos dormientes. Hic somnolentus corcejas acerbis faucibus, quia praegnabat somnum infidelitatis quo mox gravandi erant. Adhortatur eos ad vigilandum & orandum, & modicum sustinendum; unde merito obqueitur, quod vel una hora non potuerint vigilare & orare secum; & maxime Petrus, qui magna promiserat. Verum ipse solus orat, & pro omnibus orat; ipse solus vigilat, & pro omnibus vigilat, quia pati jam incipit: ro universis, ut & illud nunc adimpleri inciperet: *Toricular calcavi solus, & de gentibus non est vir mecum.* Torcular agoniae suae solus incipit calcare, aut in illo calcari, quasi una ecclesia. Labor & agonem non possunt cum illo ferre Apostoli, vel solam vigilat oculo & mente perfrado in oratione. Ipse incipit in victimam Patri offerre per obedientissimam voluntatem & resignationem perfectam: illi autem jam se casuros significant per somnolentiam.

Audi quid sapiens dicat de summo Pontifice; & attende, an ob apte nostro conveniat Pontifici Jesu Christo, jam in orto sacrificii sum exordienti, ut illud consummet in cruce: *Consummatione fungens in ara, amplificare oblationem excessi Regis, porrexit manum suam in libatione, & libavit de sanguine sua, effudit in fundamento altaris odorem divinum excessu Principi.* Hortus certe ille iustus Templi est & Ara, ubi Christus sacerdos pectus & consummato muerit sacrificii fungens reperitur, sive ultimas sacrificii partes exequens, & sacrificium perficiens. Ibi ergo oblatione facit & orationem,

ac in oblatione & oratione sua elevat manus ad Regem excessum, Patrem suum aeternum, & libat sive offert sacrificium de sanguine suae nobilissimae, de cruore carnis suae: *effuditque sanguinem illum in fundamento altaris,* cum illum effudit in orto, sudam. Ego crucis. Cujus oblationis odor suavissimus est *Excessu Principi,* quia gratissima est Deo Patri, illam suscipientem in redemptionem totius mundi. Saepius autem mentis nostrae oculis Christi Domini in orto oblatio obversari debet, ut in nobis acueret devotionem. Audi, & vide hujus rei exemplum.

S. Lydina Virgo celebris Hollandiae, & illostris Sponsa Christi, quodam die in raptu ad hortum Olivarum ducta fuit, ubi Christus sanguinem suum sudavit. Cum ergo diligentissime notasset, qua forma ibi orasset, & sudasset, seque Patri obtulisset, cumque haec pietissime secum considerasset, & diu mente revolvisset, Christus, Sponsus Virginis, osculum ei praebens, amantissimis verbis ea invitavit, ut secum procederet ulterius ad montem Calvariae. Cui illa: *O benignissime Domine, perhibens in vita illuc pergam, etiam si oportuerit memori tecum, non deseram, non te negabo.* Illic ergo etiam in raptu ducta fuit, sed ubi ad se reversa esset, corpus ejus quaquaversum signatum reperiebatur livoribus, & viciibus; labia ei livida erant & tumida, membra velut quassata & faucia, torum corpus quasi coactum spolis & vepribus: at vero de corpore ejus odor suavissimus exhalabatur, caelestis torus quoque cubiculum ejus replebatur. Sic & ipsa seipsam efferebat cum Christo in odorem suavitatis, conformata configurata corpori humilitatis ejus, conformata postmodum corpori claritatis ejus. Haec triginta sex annis aegritudine asperissima cauciata fuit, nihilque habebat familiarius, quam meditationem Passionis Domini, modo in Horto, modo in monte Calvariae. Illius ergo exemplo animae pietati deditur saepius Hortum illum viscent, & sudoris ejus guttas pretiosas recolligant in spiritu, ac cordi reconcidant, quas nonnulli pii Auctores ex quibusdam revelationibus dicunt f. Ille in numero nonaginta septem millium cum trecentis & quinquaginta.

LECTIO II.

De prodizione Iuda, & de ejus ac militum in Horto prostratione.

Congregati fuerant Principes Sacerdotum & Seniores populi praecedenti die, sive feria quarta, (ut insinuat S. Mattheus cap. 26.) Jerosolimi incurretes, ut Jesum dolo tenerent & occiderent. Hic adimpletur figura antiqua, S. enim olim consummatus leguntur filii Jacob contra fratrem suum Joseph, simulacione moti. Sic & Princeps Christus orum contra Danclem, eadem in vinda simulacione. Sic & Principes populi sese aggregabant contra

D d d

Haere-

Christi discipulos dormientes invenerunt.

Christus discipulos dormientes invenerunt.

Isa. 63.

Ecc. 50.

Christi in orto oblatio.

Exempl.

S. Lydina.

Per Ca. lent. in via Crucis & Galii.